

Карпенко Євгенія Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Бадула Анна Сергіївна, Лісконог Катерина Володимирівна, студентки
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

КЛАСИФІКАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Науково обґрунтована класифікація публічних закупівель є важливою для створення прозорої, ефективної та конкурентоспроможної системи, яка відповідає потребам сучасного ринку та забезпечує якісне виконання державних замовлень [1].

Дослідження питання щодо класифікації видів процедур закупівель допоможе визначити найкращий варіант здійснення закупівлі для різних ситуацій та зробити цей процес прозорим і чесним.

Публічні закупівлі за обов'язковістю використання електронної системи закупівель поділяються на три види (табл. 1).

Таблиця 1

Види публічних закупівель за вартісним критерієм

Назва	Вартісні предмету закупівлі		Обов'язковість застосування електронної системи закупівлі (ЕСЗ)
	Для звичайних замовників	Для замовників, які діють в особливих сферах	
Допорогові, без застосування ЕСЗ	До 50 тис. грн		Може проводитися без застосування ЕСЗ шляхом укладання прямого договору і розміщення звіту в Prozorro
Допорогові спрощені закупівлі	Від 50 до 200 тисяч грн для товарів і послуг і робіт до 1,5 млн гривень	Від 50 до 1 млн грн для товарів і послуг, а робіт до 5 млн грн	Може проводитися із застосування спрощеної процедури закупівлі або із використанням е-каталогу
Надпорогові закупівлі	Від 200 тисяч грн для товарів і послуг і робіт від 1,5 млн гривень	Від 1 мільйон грн для товарів і послуг, а робіт від 5 млн грн	Обов'язково застосовується електронна система закупівель
Надпорогові закупівлі із публікацією англійською мовою	Від 133 тисячам євро (для товарів і послуг) для робіт — 5 150 тисячам євро.		

Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» [2] всі існує ще одна класифікація процедур закупівель:

1. Конкурентна (надпорогова) процедура закупівлі (тендер):

1.1. відкриті торги

1.2. торги з обмеженою участю.

1.3 конкурентний діалог.

2. Переговорна процедура закупівлі.

3. Спрощена закупівля.

4. Закупівля через е-каталог.

5. Закупівля без застосування електронної системи закупівель.

Відмітимо, що в умовах воєнного стану публічні закупівлі відбуваються із особливостями [3], відповідно до яких замість конкурентних процедур закупівель передбачено їх проведення із використання процедури відкритих торгів з особливостями та виділено вартісні критерії для застосування процедур закупівель, які відмінні від тих, що застосовуються у мирний час. Наприклад для здійснення закупівель вартістю до 100 тис. грн для товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), до 200 тис. грн. для послуг з поточного ремонту та до до 1,5 млн. грн. для робіт замовники можуть не застосовувати електронну систему закупівель.

Окрім класифікації публічних закупівель, наведеної у законодавстві, науковці виділяють й інші класифікаційні ознаки публічних закупівель за:

- моделлю закупівлі - централізовані, децентралізовані, змішані;

- типом процедур - конкурентні та неконкурентні;

- джерелом фінансування - державний бюджет України, місцеві бюджети, власні бюджети від господарської діяльності, бюджети цільових фондів, кредити та позики міжнародних валютно-кредитних організацій, інше джерело;

- предметом закупівлі та статусом учасників - закупівля товарів (постачальники), закупівля робіт (підрядники), закупівля послуг (виконавці та консультанти);
- ступенем захисту національного виробника - закупівля товарів національного виробництва, закупівля товарів іноземного виробництва;
- ступенем екологічності - стійкі («зелені») та нестійкі [4].

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що сьогодні наявна значна кількість класифікаційних ознак публічних закупівель, що дозволяє глибше усвідомити їх теоретичну сутність та сприяє підвищенню ефективності процесів у цій сфері. Різноманітність підходів до класифікації забезпечує всебічне розуміння механізмів функціонування закупівель та створює умови для оптимізації процедур і підвищення прозорості та раціональності використання державних ресурсів.

Література

1. Карпенко Є.А. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічні закупівлі». Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 168 с.
2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
3. Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 922-VIII / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.
4. Псьота В.О. Удосконалення класифікації публічних закупівель для ефективного управління державними фінансами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2020. № 16. С. 17 – 23.

УДК 336.32

Коба Олена Вікторівна,

кандидат технічних наук, доцент

Бенза Назар Валерійович, *студент*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ АДАПТАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Сучасне бізнес-середовище України активно інтегрується в європейський простір, що передбачає імплементацію міжнародних стандартів та підходів до управління, зокрема стандартів внутрішнього аудиту [1, 2]. Проте, підприємства стикаються з численними викликами під час цього переходу, що стримує впровадження стандартів.

Поняття «внутрішній аудит» трактується по-різному в науковій літературі. На нашу думку, внутрішній аудит – це перевірка, оцінювання та моніторинг відповідності й функціонування систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, що здійснюється підрозділом або фахівцем суб'єкта господарювання. Таке визначення враховує роль внутрішнього аудиту як інструмента управління підприємства, який створений для підвищення ефективності його роботи за рахунок максимально можливого ступеня незалежності від систем, які він перевіряє.

Наразі питання організації внутрішнього аудиту в Україні законодавчо не регулюються, а вирішуються на власний розсуд підприємства. Водночас із 2001 року Інститут внутрішніх аудиторів активно впроваджує в Україні європейські стандарти внутрішнього аудиту з метою підвищення прозорості і ефективності бізнесу. Стандарти базуються на системності, постійному вдосконаленні й незалежності аудиту, що допомагає підприємствам виявляти та мінімізувати ризики. Для багатьох українських підприємств дотримання цих вимог є складним завданням через відсутність попереднього досвіду роботи з подібними системами.

По-перше, в процесі впровадження стандартів виникають методичні та організаційні труднощі. Різноманітність та різнобічність методичних рекомендацій щодо застосування європейських та українських стандартів ускладнює процес їх впровадження [2, 3]. Українським підприємствам доводиться самостійно розробляти внутрішні політики й процедури, що забирає час і ресурси. Крім того, відсутність єдиного підходу до звітності ще більше ускладнює реалізацію прозорого та ефективного внутрішнього аудиту.

По-друге, зовнішні та внутрішні економічні та регуляторні зміни також впливають на процес впровадження міжнародних стандартів. Зокрема, часті зміни в податковому і фінансовому законодавстві та нестабільність ринку обмежують можливості підприємств вкладати ресурси в тривалі реформи [4]. У таких умовах підприємства змушені пристосовуватися до нових правил, що